פרשת
ויקרא
תשע"ו

גליון
עוללות הכרם

א אוצר פון דברי תורה און
דערציילונגען פון צדיקים

מכון
כרם בית שמואל
אלכסנדר

שנה א' - גליון כ"ז

יו"ל בס"ד ע"י
מכון כרם בית שמואל
שע"י חסידי אלכסנדר
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

מכרם רבותינו

עַל מִקְרָא מְגִלָּה

בשעת'ן ליינען די מגילה קומען אראפ אורות

חז"ל נוצן דעם לשון (מגילה פ"א מ"א) פון מגילה 'נקראת' - די מגילה ווערט געליינט. מרן דער **ישמח ישראל זי"ע** זאגט אז דאס ווארט 'נקראת' קען מען טייטשן א לשון פון צוזאמנעמען, ווי עס שטייט אין פסוק אין פרשת בהעלותך ביי די חצוצרות וואס מ'האט גענוצט צו בלאזן דערמיט כדי 'צוזאמצונעמען' אלע אידן וְהָיוּ לְךָ 'לְמִקְרָא' הָעֵדָה. און דאס איז דא מרומז אין די ווערטער פון די הייליגע חכמים, אז בשעת אידן ליינען די מגילה אין פורים ווערט צוזאמגענומען און צוזאמגעקליבן אלע אורות און לעכטיגקייטן, און זיי שיינען און לייכטן גאר גרויס.

(ספה"ק ישמח ישראל אות ג')

תְּשׁוּעָתָם הָיִיתָ לָנֶצַח וְתִקְוָתָם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר

א חיזוק פונעם נס פורים אויף אלע דורות

מרן דער **תפארת שמואל זי"ע** ברענגט אז מ'קען ארויסנעמען א געוואלדיגע חיזוק און א מוסר השכל פונעם נס פורים. ווי חז"ל זאגן אונז אז די אידן אין יענעם דור פון מרדכי ואסתר זענען געווען אין גאר א נידעריגע און שוואכע מדריגה, זיי האבן זיך געביקט צו א צלם און געזינדיגט רח"ל, **און זיי האבן נישט געהאט קיין שום זכות געראטעוועט צו ווערן ח"ו. די איינציגסטע זכות וואס זיי האבן געהאט איז געווען אז זיי האבן זיך געשטארקט און געהאפט צום אייבישטער, זיי האבן געפאסט און מתפלל געווען און געהאט בטחון אז השי"ת וועט זיי העלפן און ראטעווען פון די שלעכטע גזירה.** און די בטחון וואס זיי האבן דעמאלטס געהאט -זאגט דער תפארת שמואל- דאס אליין האט געברענגט די ישועה, און דאס איז געווען זייער זכות מיט וועלכע זיי זענען געראטעוועט געווארן.

און דאס איז איבערגעבליבן פאר אונז א לימוד און א מוסר השכל פאר די שפעטערדיגע דורות, אז מיט די כח פון בטחון און זיך פארלאזן אויפן אייבישטער קען מען אנקומען גאר ווייט און זוכה זיין צו א ישועה אפילו ווען מ'איז עס נישט ווערד. און דאס שטייט דא אין די נוסח פון שושנת יעקב "תְּשׁוּעָתָם הָיִיתָ לָנֶצַח וְתִקְוָתָם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר" אז די ישועה פון יענער דור גייט אהן אויף אייביג און מ'קען זוכה זיין צו דעם אלעמאל, "לְהוֹדִיעַ שֶׁכָּל קֹוֶיךָ לֹא יֵבֹשׁוּ וְלֹא יִכָּלְמוּ לָנֶצַח כָּל הַחוֹסִים בָּךְ" אז די אלע וואס האפן צום אייבישטער און פארלאזן זיך אויף איהם די אלע וועלן געהאלפן ווערן שטענדיג.

און אזוי שטייט טאקע אין **רש"י** אויפן פסוק אין תהלים "קַוֵּה אֶל ה' חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ וְקַוֵּה אֶל ה'" עס שטייט צוויי מאל "קַוֵּה אֶל ה'" ווייל א איד דארף שטענדיג האפן, און אפילו אויב ס'האט נישט געארבעט איין מאל און זיין תפלה איז נאכנישט אנגענומען געווארן, זאגט דוד המלך די עצה, אז נאָכאַמאָל "וְקַוֵּה אֶל ה'" האָף ווייטער. און דאס איז דער ענין, ווייל מיט'ן האפן אליין ווערט מען געהאלפן ווייל דאס איז א זכות פאר איד אז ער פארלאזט זיך אויף השי"ת אזוי ווי די אידן בימי מרדכי ואסתר.

(ספה"ק תפארת שמואל ט"ז)

וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה

פורים דרייט אלעס איבער צום גוטן

דער **רבינו יונה** ברענגט אין **מסכת ברכות** אז אויב עס פאלט אריין א 'איסור' (עסנווארג וואס מ'טאר נישט עסן) אריין אין האניג, און עס ווערט צולאזט אין די האניג און מישט זיך אויס דערמיט, איז די הלכה אז מ'מעג שפעטער עסן די האניג, ווייל האניג האט א טבע אז אלעס וואס פאלט אריין דערין און ווערט צולאזט און צוגאנגען אין די האניג, ווערט דאס אליינס האניג, און ממילא איז דאס שוין מער נישט די טריפה'נע זאך וואס איז פריער אריינגעפאלן, נאר עס איז שוין 'איבערגעדרייט' געווארן אויף האניג.

מרן דער **ישמח ישראל זי"ע** איז מסביר, אז דאס איז די כח פון די טעג פון פורים, ווי עס שטייט אין פסוק אין די מגילה "וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה" אז די טעג זענען מסוגל איבערצודרייען יעדע שלעכטע זאך צום גוטן, און עס ווערט באמת גוט.

און דעריבער געפונען מיר אין חז"ל אז "חייב אדם לבסומי בפוריא" און מ'האט באשטימט פורים אויף טרינקען און שיכור'ן, כאטשיג א גאנץ יאהר איז דאס נישט א פאסיגע זאך און קען ח"ו גורם זיין צו שלעכטס, אבער פורים איז א זמן וואס האט א כח מבטל צו זיין און איבערקערן אלע שלעכטס אז עס זאל ווערן גוט, און די שמחה בלייבט א לויטערע און ריינע שמחה.

(ספה"ק ישמח ישראל לר"ח אדר אות ב')

ימי הפורים

■ שבת זכור ■

הרה"ק רבי יצחק מאיר פון גור - דער חידושי הרי"ם זי"ע פלעגט זאגן אז מיר געפונען אין די תורה דער טעם פארוואס מ'דארף אויסמעקן עמלק "וְלֹא יָרֵא אֱלֹקִים" אז עמלק האט נישט געהאט קיין יראת שמים און ער האט זיך נישט געשעמט פונעם אייבישטער צו קומען מלחמה האלטן מיט די אידן. אויב אזוי ווי גרויס דארף זיין אונזער בושה -האט דער חידושי הרי"ם געזאגט- ווען מיר טראכטן אריין אז די סיבה פון אויסמעקן עמלק איז צוליב נישט האבן יראת שמים, און וויפיל דארפן מיר זיך שטארקן יא צו האבן יראת שמים און בושה פונעם אייבישטער, אז מיר זאלן זיך דערווייטערן פון די מידה פון עמלק, און מיר זאלן נישט אריינגיין אין דעם זעלבן גדר ח"ו.

■ בימים ההם בזמן הזה ■

אין **ספרים הקדושים** ווערט געברענגט, און ספעציעל אין **ספה"ק קדושת לוי** באריכות, אז ווען אידן ליינען די מגילה און פורים, ערוועקט זיך אין הימל נאָכאַמאָל די נסים וואס זענען געשען בימים ההם בזמן הזה, און זיי ווערן באנייט פון דאסניי צו העלפן די אידישע קינדער אויך היינטיגע צייטן.

און דאס איז פשט וואס חז"ל זאגן "הקורא את המגילה למפרע לא יצא" מ'טאר נישט ליינען די מגילה אויף צוריק צו וועגס, און טראכטן אז די אלע נסים זענען נאר געשען 'למפרע' אמאָליגע צייטן און נישט היינט, נאר פארקערט די נס פורים גייט נאך יעצט אהן היינטיגע צייטן אויך.

■ השפעות טובות ■

חז"ל זאגן "שעיניהן של עניים נשואות למקרא מגילה" אז די אויגן פון די ארימעלייט זענען געוואנדן צו די מגילה ליינען (פשוט פשט מיינט אז זיי ווארטן אויף פורים וואס דעמאלטס גיבט מען זיי צדקה און מתנות לאביונים). **דער הייליגער תפארת שלמה פון ראדאמסק** טייטשט לויט ווי ס'שטייט אין **ספרים הקדושים** אז ווען אידן ליינען די מגילה קומט אראפ גוטע השפעות פון הימל, בני חיי ומזוני, און דאס איז פשט אז אונזערע אויגן זענען געוואנדן צו די מגילה ליינען זוכה צו זיין צו די גוטע השפעות. און דעריבער שטייט און **שולחן ערוך** אז דער בעל קורא זאל 'אויסשפרייטן' די מגילה ווי א אפענער בריוו, וויבאלד דורכ'ן ליינען די מגילה ווערט 'פארשפרייט' השפעות טובות אויף די וועלט.

■ כל הפושט יד נותנין לו ■

חז"ל זאגן "כל הפושט יד נותנין לו", **הגה"ק רבי צדוק הכהן פון לובלין זי"ע** שרייבט אין זיין ספר **פרי צדיק** אז דער אייבישטער איז אויך מקיים די מצוה, און ווער עס שטרעקט אויס זיינע הענט פורים צו בעטן א בקשה פון השי"ת, וועט איהם דער אייבישטער געבן...

■ שושן פורים ■

דער אלטער רבי פון ווארקא - הרה"ק רבי יצחק זי"ע האט געזאגט אז שושן פורים ווייזט אויף אהבת ישראל און אחדות, וויבאלד דאס איז נישט אונזער אייגענע שמחה, נאר מיר פרייען זיך מיט אנדערע אידן אז אין שושן איז געווען פורים אין דעם טאג.

פירותיך מתוקים

דברי תורה אויף פרשת השבוע און ענינא דיומא

אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַה'

רש"י ברענגט אז דערפאר ווערט דא דערמאנט אין פסוק "אדם" כי יקריב, דאס איז א רמז אויף 'אדם הראשון' ווייל פונקט ווי אדם הראשון האט נישט מקריב געווען קיין בהמות פון גזל, ווייל די גאנצע וועלט איז דאָך געווען זיינס און ער האט נישט געקענט גַנב'ענען פון קיינעם, אזוי אויך דארף מען שטענדיג ברענגן קרבנות וואס קומען נישט פון קיין גע'גנב'עטע בהמות.

דער נאַדערזינער רבי - הרה"ק רבי יעקב יהודא זי"ע (ער איז געווען אן איידעם ביים יונגער ווארקער רבי - הרה"ק רבי מנחם מענדל זי"ע, און דער מחבר ספר ישרש יעקב) האט געטייטשט אז דא שטייט מוסר אין עבודת השי"ת וויאזוי א איד דארף זיך פירן. אסאך מאל טרעפט זיך אז א מענטש האלט נאכנישט ביי געוויסע מדריגות, אבער וויבאלד ער זעהט ווי 'יענער' טוט אזוי, ממילא וויל ער אויך זיין אזוי ווי יענער און ער מאכט איהם נאך מיט זיינע מעשים, כאטשיג ער אליין האלט נישט דערביי. דאס איז נישט די ריכטיגע וועג, **וויבאלד א איד דארף דינען דעם אייבישטער מיט זיינע מדריגות און זיינע אייגענע מעשים - וואס ער האלט אמת'דיג דערביי**, און ווער עס מאכט נאך יענעם, הייסט דאס ווי למשל ער 'גַנב'עט' אוועק מדריגות וואס באלאנגט נישט צו איהם, ער נעמט דאס נאר פון א צווייטן.

און דאס זאגט דא די תורה הק' "אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַה'" אויב א איד וויל זיך דערנענטערן צום אייבישטער, דארף ער זעהן אז זיינע מדריגות און זיינע מעשים זאלן זיין "מִכֶּם" פון ענקערע אייגענע מדריגות, נישט נאָכמאכן וואס מ'זעט ביי יענעם. און פונקט ווי אדם הראשון האט נאר געדינט דעם אייבישטער מיט זיין אייגענע שֵׂכל און פארשטאנד, וויבאלד ער האט נישט געהאט קיינעם אויף דער וועלט וועמען נאכצומאכן, אזוי דארף יעדער איינער זיך פירן ווען ערווילן ווערן נאנט צו השי"ת.

(ישרש יעקב)

פָּתוֹת אֹתָהּ פִּתִּים וְיָצַקְתָּ עָלֶיהָ שָׁמֶן

ביי א קרבן מנחה שטייט אין פסוק פָּתוֹת אֹתָהּ פִּתִּים וְיָצַקְתָּ עָלֶיהָ שָׁמֶן - אז מ'דארף דאס צוברעקלן אויף שטיקלעך און גיסן אויל. **הרה"ק רבי מנחם פון אמשינאוו זי"ע**, האט געטייטשט "פָּתוֹת אֹתָהּ פִּתִּים" דאס הארץ פון איד דארף זיין צובראכן אויף שטיקלעך אינעווייניג, ווי עס שטייט טאקע אין **ספרים הק'** אז איד דארף האבן א 'לב נשבר', אבער "וְיָצַקְתָּ עָלֶיהָ שָׁמֶן" פון אינדרויסן דארף מען דאס איבערגיסן און באדעקן מיט שמחה, און שמן איז מרמז אויף שמחה ווי עס שטייט אין פסוק (משלי כ"ז) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב.

(קובץ בית דלי)

מִכֹּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לְאַשְׁמָה בָהּ

די ווערטער לְאַשְׁמָה בָהּ איז די ראשי תיבות פון וואס מיר זאגן ביים דאווענען ל'קל א'שר ש'בת מ'כל ה'מעשים ב'יום ה'שביעי. וויבאלד חז"ל זאגן (שבת דף קי"ח:) אז ווער עס היט שבת ווי די הלכה איז מען איהם מוחל אלע זיינע עבירות, קומט אויס אז שבת איז א כפרה פונקט ווי די קרבנות, און דעריבער ענדיגט זיך די פרשה פון קרבנות מיט'ן רמז אויף שבת קודש, ווייל היינטיגע צייטן ווען מיר האבן נישט קיין קרבנות, טוט דער שבת קודש מכפר זיין אונזערע עבירות.

(תפארת שלמה)

וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל

אמאל איז געקומען א פרוי צום **רבי רבי העניך פון אלכסנדר זי"ע** מיט א גרויסע סומע געלט פון דריי הונדערט רענדלעך וואס זי האט אפגעשפארט פאר נדן צו קענען חתונה מאכן איר טאכטער, און זי האט געבעטן דעם צדיק אז ער זאל דאס אוועקלייגן און האלטן פאר איר. נאך א קורצע צייט איז דאס געלט אבער פארשוואונדען געווארן און איז נישט געווען צום געפונען, און עס איז געווארן א רעש און א טומל. דער רבי רבי העניך האט געלאזט רופן א געוויסער יונגערמאן וואס האט זיך געדרייט ביי איהם, אז ער זאל קומען און אפגעבן דאס געלט (וואס ער האט גע'גַנב'עט). אין אנהייב האט דער יונגערמאן געלייקנט אז ער ווייסט נישט וואס דער רבי וויל פון איהם און ער האט נישט קיין שום ידיעה איבער די געלט, אבער ווען דער רבי האט איהם שארף אריינגעזאגט, האט ער ושין נישט געקענט אויסהאלטן און ער האט זיך געבראכן און מודה געווען פאר'ן רבי'ן רבי העניך אז ער האט טאקע גע'גנב'עט דאס געלט.

שפעטער האט דער רבי רבי העניך געזאגט פאר די ארומיגע, איר זאלט נישט מיינען אז דאס איז געווען א מופת אז איך האב געוואוסט אז יענער איז דער גנב, נאר פשוט אמאָל ווען דער יונגערמאן איז געווען א יונגל האב איך איהם פארהערט די גמרא אין מסכת בבא מציעא ווי עס שטייט אז א שומר וואס האט נישט דער חֵפֶץ (-זאַך) וואס מ'האט איהם געגעבן צו באהאלטן (דער פיקדון) דארף ער שווערן א "שְׁבוּעָה שֶׁאֵינָהּ בִּרְשׁוּתוֹ" אז דער חפץ געפונט זיך טאקע נישט אין זיין רשות, און מיט דעם איז ער באגלייבט. און דעמאלטס האט דער יונגל -דער יעצטיגער גנב- געפרעגט א קשיא, לכאורה איז דא א פשוט'ע עצה צו קענען גנב'ענען דער חפץ, ווייל אויב דער שומר וויל האלטן דער חפץ פאר זיך, קען ער דאס אוועקגעבן פאר א צווייטן פאר א קורצע צייט, און דערנאך וועט ער שווערן אז ער האט דאס נישט אין זיין רשות, וואס איז טאקע אמת וויבאלד עס ליגט נישט אויף די מינוט יעצט ביי איהם, און נאכדעם וועט ער צוריק נעמען די חפץ און עס האלטן פאר זיך...

האט דער ר"ר העניך אויסגעפירט, פון די וועג פון זיין טראכטן קרום אלס קינד, האב איך שוין דעמאלטס פארשטאנען אז ער וועט אויפוואקסן א גנב רח"ל, און דעריבער האב איך איהם תיכף חושד געווען אין די גניבה.

(שיח שרפי קודש)

א נקודה...

הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע האט געזאגט:

אויסער די מצוה פון אויסמעקן עמלק בכלל, איז דא א מצוה אויף יעדער איד אז ער זאל אויסמעקן און אויסרייסן זיין אייגענע 'עמלק' און זיין אייגענע יצר הרע וואס געפינט זיך אין זיין הארץ...

אוצר הכרם

אן אוצר פון ידיעות, הלכות, און מנהגים בענינא דיומא

לערנען תורה צווישןביידע מגילות

דער הייליגער חתם סופר זי"ע שרייבט (חת"ס דרושים ואגדות) אז ער האט מקבל געווען פון זיין רבי'ן - **רבי מענדלי ליליג זצ"ל** וועלכער איז געווען פון די רבנים אין פראנקפורט, וואס ער האט מקבל געווען פונעם גאון דער **שְׁב יעקב זצ"ל** "אז ווער ס'איז עוסק אין תורה און לערנט צווישן די מגילה ליינען פון ביינאכט און די מגילה ליינען פון בייטאג, איז ער פארזיכערט אז ער איז א בן עולם הבא". און דער חתם סופר פירט אויס "אזוי האב איך מקבל געווען די רייד, און איך ווייס נישט דער טעם דערצו"...

די טעם פון משלוח מנות

עס זענען באקאנט די צוויי הויפט טעמים פארוואס מ'האט איינגעפירט די מצוה פון משלוח מנות אין פורים. דער **תרומת הדשן** (סי' קי"א) שרייבט דער טעם איז כדי אז יעדער איד זאל האבן עסן אויף צו מאכן א סעודת פורים בריוח, און דעריבער איז טאקע די מצוה צו שיקן דוקא עסן, און מ'קען נישט יוצא זיין מיט שיקן שיינע קליידער און אנדערע מתנות וכדומה, ווייל דער ציל איז אז יעדער זאל האבן וואס צו עסן אין פורים. (און דער **חתם סופר** לייגט צו, אז אפילו ווען מ'שיקט פאר איינעם וואס מ'ווייסט קלאר אז ער האט יא וואס צו עסן פאר די סעודת פורים, דאָך איז מען יוצא די מצוה, ווייל דאס איז נאר געווען די עיקר טעם פארוואס מ'האט מתקן געווען די מצוה, אבער אודאי קען מען שיקן פאר יעדן איינעם).

אבער אין **ספר מנות הלוי** (פון **רבי שלמה אלקבץ** - דער מחבר פונעם פיוט לכה דודי) ברענגט ער בשם **רבי יהודה בן שושן** אז די עיקר מטָרָה פון משלוח מנות איז כדי צו פאַרמערן ליבשאפט צווישן אידישע קינדער דורך דעם וואס מ'שיקט זיך די מנות איינער פאר'ן צווייטן, און מיר ווילן דערמיט ווייזן דאס פארקערטע פון וואס המן הרשע האט גערעדט שלעכטס אויף די אידן און געזאגט "ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים" אז זיי זענען נישט באחדות ח"ו, און דעריבער פארמערן מיר ליבשאפט און אחדות אין פורים.

די אחדות נאכ'ן נס פורים

א הערליכע טעם אויף די מצוה פון משלוח מנות אין פורים ווערט געברענגט פונעם **אוסטראוועצער גאון - הרה"ק רבי מאיר יחיאל זי"ע**. וויבאלד די **גמרא** זאגט (מגילה דף י"ב.) אז די אידן האבן נישט באמת געדינט עבודה זרה ווען זיי האבן זיך געביקט צום צלם פון נבוכדנצר, נאר זיי האבן געזינדיגט 'לְפָנִים' - עס האט אויסגעקוקט אינדרויסן ווי זיי זינדיגן, אבער אין הארצן האבן זיי נישט געמיינט צו דינען עבודה זרה, און דעריבער האט דער אייבישטער אויך געברענגט אויף זיי א גזירה נאר 'לְפָנִים' - עס האט אויסגעזעהן ווי המן גייט ח"ו אויס'הרג'ענען די אידן, אבער למעשה איז עס נישט געשען, נאר השי"ת האט געוואלט אז זיי זאלן תשובה טוהן.

זאגט דער **אוסטראוועצער גאון**, אז ווען די אידן האבן זיך געביקט צום צלם, אמת טאקע אז יעדער האט געוויסט וואס ער טראכט 'ביי זיך' אין הארץ אז ער מיינט נישט באמת צו דינען עבודה

אוצר הכרם

המשך פון פריעדיגע זייט

זרה, אבער מ'קען דאָך נישט וויסן וואס טוט זיך ביי יענעם אין הארץ, ממילא האט יעדער איד געדארפט טראכטן אז זיין חבר האט יא באמת געדינט עבודה זרה ח"ו, און אויב אזוי טאר ער מער נישט עסן פון זיין ברויט און טרינקן פון זיין וויין, ווייל זיין חבר באקומט א דין פון אן עובד עבודה זרה און זיין וויין איז יין נסך רח"ל. און דער עולם האט טאקע אויפגעהערט עסן איינעם ביים צווייטן וויבאלד זיי האבן געהאלטן אז 'יענער' איז א עובד עבודה זרה ח"ו. אבער ווען די גזירה פון המן איז בטל געווארן, און זיי האבן אנערקענט אז ס'איז נאר געווען א גזירה 'לְפָנִים', איז א סימן אז די גאנצע עבירה האט אויך נאר יעדער געטוהן 'לְפָנִים' (ווייל טאמער וואלטן זיי באמת געזינדיגט, וואלט המ'ס גזירה נישט בטל געווארן ווי חז"ל זאגן), און פון דעמאלסט און ווייטער האט צוריק אנגעהויבן צו הערשן א אחדות ביי כלל ישראל און יעדער האט שוין געקענט עסן און טרינקען פון יענעמ'ס עסן, דעריבער אלס א זכר צו דעם שיקן מיר משלוח מנות.

זיך פאַרשטעלן

אגב, אין **בני יששכר** ווערט געברענט בשם דער **מהר"ם חאגיז**, אז דאס איז דער טעם פארוואס מ'פארשטעלט זיך מיט אנדערע מלבושים אין פורים, און מ'דעקט זיך צו דעם פנים אז מ'זאל נישט קענען דערקענען דעם מענטש, דאס איז א זכר און צו ווייזן אז די אידן האבן טאקע דעמאלסט נאר געזינדיגט 'לְפָנִים', און מ'האט נישט געקענט דערקענען פון אינדרויסן וואס טוט זיך אינעווייניג.

עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי

דער **אבודרהם** ברענגט אויפען מאמר חז"ל "חייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי", אז ס'איז דא וואס זאגן אז דער מענטש זאל זיין אזוי שיכור ביז ער וועט זיך פשוט צומישן און נישט קענען קיין חילוק צווישן המן און מרדכי. א צווייטע פשט ברענגט ער אז "ארור המן" איז בגימטריא פונקט די זעלבע ווי "ברוך מרדכי", און דאס איז דער רמז אז דער מענטש זאל זיין אזוי צומישט ביז ער וועט שוין נישט קענען האלטן חשבון און אויסרעכענען א גימטריא. און א דריטע פשט זאגט ער אז עס איז געווען א 'פיוט' וואס מ'האט געזינגען אין פורים, וואס דער פזמון איז געווען אויף איין פאל האט דער עולם אויסגעשריגן "ארור המן" און אויף די נעקסטע פאל "ברוך מרדכי" און אזוי די גאנצע פיוט האט מען געזאגט ארור המן און ברוך מרדכי, אבער צו דעם דארף מען דאָך האלטן קאפ און וויסן ווי מ'האלט אינעם ניגון כדי צו וויסן וואס צו זאגן, און דאס מיינט עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי אז מ'זאל שוין נישט וויסן אויף וועלכע וועלט מ'איז...

קבלת התורה

דער **חיד"א** ברענגט א טעם פארוואס מ'עסט זיסווארג און גוטע זאכן אין פורים, וויבאלד פורים איז געווען קבלת התורה, ווי חז"ל זאגן "הדר קבלוה מאהבה", און פונקט ווי אין שבועות עסט מען מילכיגס צוליב קבלת התורה און ווי עס שטייט אין פסוק דבש וחלב תחת לשונך, דעריבער איז אן ענין צו עסן פורים זיסע זאכן, מרמז צו זיין אויף די זיסקייט פון די תורה.

מכרם המועדים

• סיפורים און מעשיות לכבוד יום טוב •

פורים א גאנצן חודש

הרה"ק רבי אברהם פון סאכאטשוב - דער אבני נזר זי"ע פלעגט דערציילן אין פורים א מעשה פונעם 'קראקעווער פּיאַק' (דער קראקעווער שיכור) וואס האט געהאט א מנהג זיך אנצוטרינקן מיט שארפע בראנפן גאנץ חודש אדר, אנגעהויבן פון צוויי וואכן פאר פורים ביז צוויי וואכן נאך פורים. און דער שיכור פלעגט ערקלערן זיין מנהג און ער האט געזאגט לכאורה וואס האט דער המן געטראכט ווען ער האט געמאכט א גזירה אויסצוהרג'ענען אלע אידן אין איין טאג, צו דען קען מען אויס'הרג'ענען א גאנצע פאלק אין איין טאג, עס דויערט צייט ביז מ'קומט אהן צו יעדעם און ביז מ'טרעפט יעדעם ח"ו, און די גזירה וואלט ער דאָך געדארפט מאכן אויף גאנץ חודש אדר, וויפיל עס דויערט באמת אויסצוהרג'ענען א גאנצע פאלק מיט מענטשן. און דער **אבני נזר** פלעגט באוואונדערן די קשיא אז עס איז א שטארקע קשיא, און דערנאך האט ער איבערגעזאגט דעם תירוץ וואס דער שיכור האט געענטפערט: המן הרשע האט מורא געהאט אז אפשר דאָך וועט זיין גזירה אדורכפאלן און די אידן וועלן האבן א ישועה, און די טעג וועלן איבערגעדרייט ווערן אויף א יום טוב, און המן הרשע האט אונז פשוט נישט פארגינען א גאנצע חודש פון שמחה, דעריבער האט ער געקארגט אויף צייט און ער האט באשטימט די גזירה בלויז אויף איין טאג, אזוי אז אפילו אויב ס'וועט א יום טוב וועט דאס נישט זיין מער ווי איין טאג יום טוב.

נו אויב אזוי -האט דער שיכור אויסגעפירט- איך ווייס דאָך יא די שלעכטע כוונה פון המן, און איך ווייס דעם אמת אז די גזירה וואלט עכט יא געדארפט זיין די גאנצע חודש, און ממילא ווען די גזירה איז בטל געווארן טרינק איך גאנץ חודש אדר וויאזוי ס'וואלט עכט געדארפט זיין.

(שיח שרפי קודש)

די מגילה פון ימות המשיח

אמאל אין פורים האט זיך **דער קאצקער רבי - הרה"ק רבי מנחם מענדל זי"ע** אנגערופן "ווען וועט מען שוין שרייבן די מגילה?"... די חסידים האבן נישט פארשטאנען די כוונה פונעם רבי'נס ווערטער, אבער זיי האבן זיך נישט געוואַגט צו פרעגן. שפעטער איז זיין זוהן **הרה"ק רבי דוד זי"ע** אריין צום טאטן און ער האט איהם געפרעגט וואס האט ער געמיינט מיט די שאלה פון שרייבן די מגילה.

האט איהם דער קאצקער רבי געענטפערט, פון די מעשה פון די מגילה זעהן מיר ווי פון אלע צרות איז שפעטער ארויסגעקומען א ישועה, און אזוי וועט זיין ווען משיח וועט קומען וועט מען אויך שרייבן א מגילה פון אלע צרות וואס זענען אדורך אויף אונז אין גלות, און מ'וועט דעמאלטס זעהן קלאר ווי פון די אלע צרות איז ארויסגעקומען די ישועה. און דעריבער האב איך געפרעגט "ווען וועט מען שוין שרייבן די מגילה פון משיח'ס צייטן".

(אמת מקאצק תצמח)

טרינקן מיט א מאָס

ביי **הרה"ק רבי יחזקאל'ע קאזמירער זי"ע** איז די שמחת פורים געווען גאר גרויס, און די חסידים פלעגן פארברענגען ביים צדיק מיט גרויס פרייד און התלהבות. האט זיך אמאל געמאכט אז א געוויסער חסיד - א תלמיד חכם און א למדן האט זיך גאר שטארק אנגעטרינקען און ער האט אנגעפאנגען רעדן פראסטע רייד און זאכן וואס פאסט נישט פאר אזא איינער ווי איהם. צומארגענס ווען ער איז שוין געקומען צו זיך, האט רבי יחזקאל'ע געלאזט רופן דעם חסיד און ער האט איהם מוסר געזאגט אויף דעם וואס ער איז געווארן אזוי שטארק שיכור ווי עס פאסט גאר נישט פאר א חסיד ווי איהם. דער חסיד האט אנגעהויבן זיך צו פארענטפערן און ער

האט געזאגט "חז"ל זאגן דאָך אז עס דארף זיין עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי"... האט איהם דער צדיק געענטפערט מיט א שמייכל, מיר האבן אויף דעם א פסוק אין די מגילה "וְהַשְּׁתִיָּה כַדָּת" אפילו דאס טרינקן לויט די געזעצן פון די הייליגע תורה און די הייליגע חכמים, איז אבער "אֵין אֹנֵס" קיינער צווינגט אונז נישט אויף דעם, און מען מוז נישט טרינקן 'אזוי' פיל...

(מראה יחזקאל)

שמחה אפילו מיט מסירות נפש

ביי די צווייטע וועלט מלחמה אין די טעג פון פחד און שרעק, איז געזעצן אינעם ווארשער געטא **דער פיאסעצנער רבי - רבי קלונימוס קלמיש שפירא זצללה"ה הי"ד** (דער בעל מחבר פונעם חובת התלמידים) און ארום איהם האבן זיך געפונען די צובראכענע און דערשראקענע אידן, קיינער פון זיי איז נישט געווען מסוגל זיך צו פרייען אין אזא שווערע מצב. פלוצלינג רופט זיך אהן צו זיי דער פיאסעצנער רבי' "עס שטייט אין **זוהר הקדוש** אז יום כיפורים באדייט 'כְּפּוּרִים' אז עס איז אזוויי פּוּרִים, און דער זוהר הקודש שטעלט צוזאמען די ביידע טעג, ממילא פונקט אזוויי יום כיפור איז א מצוה צו פאסטן ווייל דער אייבישטער האט אזוי געהייסן, סיי צו מען וויל יא און סיי צו מען וויל נישט, די זעלבע זאך איז פורים א מצוה און מ'מוז זיך פרייען סיי צו מען וויל יא און סיי צו מען וויל נישט"...

(יינה של תורה)

פורים אין אלכסנדר

א שילדערונג פון א חסיד איבער א פורים בצילא דמהימנותא ביים הייליגער ישמח ישראל זי"ע:

ביי **כ"ק מרן רביה"ק דער ישמח ישראל זי"ע** איז געווען א חסיד מיט'ן נאמען **רבי ירחמיאל קינאווער**, מ'האט איהם גערופן אויפען נאמען פון זיין שטאט ווי ער האט געוואוינט און אויך געדינט אלס שוחט - קינאוו. רבי ירחמיאל איז געווען א פארצייטישער חסיד'ישער איד, א שטיקל תלמיד חכם און א למדן, ווי אויך איז ער געבענטשט געווארן מיט א גוטן הומאר, און שטענדיג האט געהערשט א פרייכליכע אסטמאספערע ארום רבי ירחמיאל, אלס האט ער געהאט א גוט ווארט וואס האט געקענט ארויפברענגען א שמייכל אויף די ליפן פון זיינע צוהערער. אויך אין אלכסנדר זעלבסט האט רבי ירחמיאל געדינט אלס דער 'בדחנא דמלכא' און האט געהאט די זכיה משמח צו זיין דער הייליגער ישמח ישראל זי"ע, און ספעציעל אום פורים וואס דעמאלטס איז דאס געווען רבי ירחמיאל'ס חזקה ארויפצוגיין אויפען הייליגן טיש פונעם צדיק און משמח זיין דעם ציבור מיט זיינע טרעפליכע ווערטלעך און מילתא דבדיחותא לכבוד דעם גרויסן טאג.

דער הייליגער **ישמח ישראל** פלעגט שטארק הנאה האבן פון רבי ירחמיאל'ס רייד און ער פלעגט שמייכלען צו זיינע ווערטלעך אויפען טיש, און טיילמאל איז אפילו געלונגען פאר רבי ירחמיאל ארויסצובאקומען א ישועה פונעם רבי'ן דורך זיין כח השמחה, ווי עס איז געווען איינגעפירט ביי חסידים אז פורים אויפען טיש האט מען געקענט פועל'ן גרויסע זאכן אין די געהויבענע מאמענטן פון די משתה ושמחה ויום טוב. בקיצור, א פורים אהן רבי ירחמיאל איז נישט געווען קיין פורים, אלע פון גרויס ביז קליין האבן הנאה געהאט פון זיינע פרייליכע רייד און מעשיות, און זיינע ווערטער האבן אויפגעלעבט דעם גאנצן ציבור כאיש אחד בלב אחד.

איין יאהר נאנט צו פורים האט ל"ע אן אומגליק באטראפן רבי ירחמיאל, און זיין ווייב מיט א טאכטער זענען ליידער אוועק פון די וועלט רח"ל, און א וואלקן פון טרויער האט זיך אראפגעלאזט אויף רבי ירחמיאל, זיין פנים האט פארלוירן אירע שטראלן פון פרייד, און פון יעצט און ווייטער גייט רבי ירחמיאל ארום מיט א טרויעריגן געזיכט, מיט א פארקנייטשטע פנים און א פארקלעמטע הארץ. די חסידים האבן זיך געוואונדערט אויב רבי ירחמיאל וועט ווייטער קומען צו פארן צום רבי'ן אויף פורים ווי אין די אמאליגע גוטע צייטן, אדער נישט. אויך דער ישמח ישראל האט זיך אויסגעדרוקט צו זיינע מקורבים "ווער ווייסט אויב ירחמיאל וועט אונז קומען משמח זיין דעם פורים"...

עס איז שוין געווארן פורים ביינאכט, און די שמחה אינעם הייליגן הויף אין אלכסנדר איז שוין אריין מיט'ן פולן קראפט, ביים רבי'ן זענען פארזאמלט הונדערטע חסידים ואנשי מעשה און מען פריידט זיך מיט א שמחת פורים, אבער רבי ירחמיאל'ס ארט איז געבליבן ליידיג, ער איז נישט דא, פונקט ווי מ'האט געטראכט אז אין זיין צובראכענע מצב וועט ער נישט קומען צום רבי'ן אויף פורים ווי זיין מנהג.

פורים אינדערפרי הארט פאר'ן מגילה ליינען פלוצלינג דערזעהט מען רבי ירחמיאל אין בית המדרש, ער איז געקומען צו גיין, אבער מיט זיין נייער פנים פיל מיט צער און טרויער, אהן קיין ברעקל פון פרייד. זיינע חברים און גוטע פריינט זענען איהם קעגן געלאפן, מ'האט איהם פראבירט מקרב צו זיין און ארויפברענגען א שמייכל אויף זיין בלאסן געזיכט, אבער אהן קיין הצלחה, דער נייער ירחמיאל שטייט איינזאם און שטיל איינגעשפאַרט אין זיך, ס'קוקט אויס ווי ער הערט בכלל נישט וואס מ'רעדט צו איהם, זיינע מחשבות זענען ערגעץ ווייט אוועק פון דא איינגעזינקן אינעם יַם פון טרויער, עס קוקט נישט אויס אז ער קען מקיים זיין דעם חייב איניש לבסומי בפוריא.

מ'האט שוין געענדיגט דאווענען און מגילה ליינען, אין די גאסן פון שטאט הערשט א יום טוב'דיגע שטימונג, קינד און קייט לויפן ארום מיט משלוח מנות, אידן קומען צו גיין צום רבי'נס שטוב, און א לאנגע רייע פון חסידים ווארטן ביים טיר צו קענען אריינגיין צום רבי'ן, ווער מיט א משלוח מנות און ווער מיט א קוויטל, עס איז דאך א גרויסע טאג היינט וואס "כל הפושט יד נותנים לו" און איז מסוגל צו ישועות און רפואות, יעדער וויל זוכה זיין. דערנאך לויפט דער עולם אין בית המדרש אריין כאפן א פלאץ פאר'ן פורים טיש וואס גייט זיך באלד אנהייבן.

דער הייליגער ישמח ישראל איז שוין אריינגעקומען צום טיש, און די סעודה איז אריין אינעם פילן שוואונג, עס גיסן זיך גלעזער ווייין, און פרייליכע ניגונים ווערן געזינגען, די גבאים פארטיילן שיריים פאר די פילע חסידים וואס שטופען זיך צו צום רבי'ן. פלוצלינג מאכט איינער פון די גבאים שטיל און ער שרייט אויס הויעך "ירחמיאל קינאווער!" און ער לאדענט איין דעם לאנג יעריגן בדחן ארויפצוקומען אויפען טיש משמח זיין, אבער אין קול ואין עונה, רבי ירחמיאל שטייט אין זיין ווינקל מיט'ן פילסטן ערנסטקייט ווי נישט איהם מיינט מען. אלע אויגן פונעם ביהמ"ד זענען געווענדן צו איהם, יעדער וואַרט מיט שפאנונג אז רבי ירחמיאל זאל זיך אויפוועקן און ארויפלויפן אויפען טיש ווי זיין אמאליגער שטייגער, אבער רבי ירחמיאל רירט זיך נישט, כאילו ער הערט נישט זיין נאמען. בלית ברירה, האט דער 'טיש' ווייטער פארגעזעצט אהן די בדחנות פון רבי ירחמיאל'ן.

נאך די סעודה ווען דער ישמח ישראל איז ארויס פון ביהמ"ד, ווען פילע חסידים נעמען איהם ארום, און צווישן אלע האט זיך אויך אנגעזען רבי ירחמיאל וואס האט זיך צוגעשטופט און דערנענטערט צום רבי'ן. ווי נאר דער ישמח ישראל האט דערזעהן רבי ירחמיאל האט ער אויפגעהויבן זיינע לעכטיגע אויגן און געקוקט אויף רבי ירחמיאל און געפרעגט **"הא ירחמיאל, דאס איז חסידות? אזוי האבן מיר געלערנט?"...** זייענדיג מרמז אויף די עצבות און מרה שחורה וואס האט איהם אינגאנצן באנומען, אויף א אופן וואס פאסט נישט פאר א געהויבענער חסיד ווי ער. ווי נאר רבי ירחמיאל האט געהערט דעם 'פְּסַק' וואס דער רבי האט איהם געגעבן, האט רבי ירחמיאל געבראכן זיין שטילקייט און אנגעהויבן רעדן, בשעת ווען אלע ארומיגע אויגן זענען געווענדן צו איהם צו הערן וואס גייט ער ענטפערן פאר'ן רבי'ן אויף זיינע רייד. רבי ירחמיאל בעט רשות פונעם רבי'ן אויב ער מעג דערציילן א מעשה, און ער פאנגט אהן צו דערציילן אזוי:

אמאל איז געווען א חסיד אין א געוויסע שטעטל וואס האט געהאט א חבר א מתנגד וואס האט געוואוינט לעבן איהם בשכינות, אבער האט נישט געהאט קיין שייכות מיט חסידים און חסידות. דער חסיד האט שטענדיג פראבירט איבערצורעדן זיין חבר דער מתנגד אז ער זאל אנערקענען אין די וועגן פון די חסידים, און ער האט שווער געארבעט מיט זיין גאנצע כח איהם צו מאכן פאר א א 'חסיד', ביז ענדליך איז איהם געלונגען, און דער מתנגד זאגט "הִנְנִי - איך בין גרייט צו ווערן א חסיד". דער חסיד האט איהם אויסגעלערנט די יסודות פון חסידות, און דער עיקר אז מ'דארף שטענדיג זיין פרייליך און אלעס מקבל זיין מיט שמחה... דערנאך איז געקומען די צווייטע טייל פון זיין ארבעט, איבערצורעדן דעם נייעם 'חסיד' אז ער זאל קומען מיט איהם פארן צו א רבי ווי עס פאַסט פאר א חסיד. דער מתנגד-חסיד פרעגט איהם אבער צוריק מיר האבן דאָך נישט קיין געלט צו פארן, וויאזוי וועלן מיר באווייזן אזא נסיעה צום רבי'ן? זאגט איהם דער חסיד זארג זיך נישט, העכסטנס וועלן מיר וואַנדערן

צופיס, דער עיקר איז צו זיין פרייליך, מיר וועלן זיך מחזק זיין און זיין בשמחה.

און אזוי האבן זיי אנגעהויבן אינאיינעם זייער לאנגע און שווערע וועג, קיין עסן האבן זיי אויך נישט געהאט און דער הונגער האט זיי געפייניגט, דער מתנגד-חסיד האט זיך די גאנצע צייט אפגערעדט און געקרעכצט אויף זיין הונגער, אבער דער חסיד האט איהם כסדר מחזק געווען צו זיין בשמחה, ביז מיר וועלן טרעפן א פעלד פון ווי מיר וועלן קעלן אפרייזן גראָז אדער תבואה צו שטילן אונזער הונגער. און כך הוה, נאך א שטיק צייט גיין האבן זיי געטראפן א פעלד ווי ס'איז געוואקסן לינזן, און זיי האבן אנגעפאנגן אפרייסן און עסן. פלוצלינג איז פון ערגעץ ווי ארויסגעוואקסן דער בעל הבית פונעם פעלד, און ער האט זיי געכאפט ביי די גניבה, און ער האט אנגעהויבן שלאגן מכות רצח, און ער האט געשלאגן דעם חסיד פינף און צוואנציג געזונטע שלעק מיט א בייטש, און דער חסיד האט אנגעהויבן וויינען און שרייען ווי עס דארף צו זיין. דא איז אפירגעקומען זיין חבר דער מתנגד-חסיד און ער פרעגט איהם "איך פארשטיי נישט, די גאנצע צייט זאגסטו מיר אז אלעס דארף מען מקבל זיין בשמחה און מ'טאר נישט זיין טרויעריג, וואס איז יעצט געשען מיט דיין שמחה?". ענטפערט איהם דער חסיד מיט א ביטערן קרעכץ "יא יא, אמת טאקע איך האב שטענדיג געזאגט אז מ'דארף אלעס אננעמען מיט שמחה, אבער איך האב נישט געמיינט אזעלכע מכות ווי דאס"...

און מיט דעם האט רבי ירחמיאל געענדיגט זיין בדחנות'דיגע מעשה, זאגענדיג דערמיט, אז דער רבי האט טאקע געלערנט אז מ'דארף זיין בשמחה, אבער די כוונה איז נישט געווען אויף אזעלכע מכות ווי זיינע...

נאכדעם וואס רבי ירחמיאל האט זיך שוין אויסגערעדט דאס הארץ פאר'ן רבי'ן, איז ער אוועקגעגאנגען פון דארט, און 'כדי יוצא צו זיין' אביסל דעם חובת היום פון זיין בשמחה, איז ער צוריקגעקומען נאך עטליכע מינוט צום ישמח ישראל און דאסמאל איז ער געווען פארשטעלט ווי א פוילישער דאָרפסמאַן א האלץ האַקער, און אין זיין האנט האט ער געהאלטן א האַק און אויף זיין אקסל איז געווען א דיקע שטיקל האלץ, און ער האט זיך געווואנדען צום רבי'ן זאגענדיג אויף פויליש "פּאַן ראבינער (מיין האַר דער רבי) עס איז שוין א לאנגע צייט וואס איך מוטשע זיך צו צוברעכן דעם האלץ אויף קלענערע שטיקלעך, איך האק און האק אבער ס'גייט נישט, איך ווייס נישט צו די סיבה איז אז די האלץ איז צו האַרט אדער אויב דער אייזן איז נישט גענוג שארף איהם צו צושניידן". דער רבי האט געהערט מיט א שמייכל און געענטפערט אויף פויליש "ביידע זענען ריכטיג, סיי דאס האלץ איז הארט און סיי די אייזן איז נישט גענוג שארף, און די ריכטיגע עצה איז לך כנוס את כל היהודים"...

חסידים האבן געוואוסט צו דערציילן אז פון נאך יענע מעשה, האט רבי ירחמיאל צוריקבאקומען זיין שמחת החיים, ער האט ווידער אויפגעלעבט ווי אמאָל אין די גוטע צייטן, און פון זיין מויל האט אנגעהויבן צוריק צו פליסן זיינע גוטע ווערטלעך און זיינע זיסע רייד.

דער רבי זכרונו לברכה - מרן רבינו יחיאל מנחם זי"ע ווען ער פלעגט נאכזאגן די קשיא פון רבי ירחמיאל און דער תירוץ פונעם ישמח ישראל זי"ע, פלעג ער צולייגן פשט אין די הייליגע ווערטער, לויט ווי עס ווערט געברענגט אין **זוהר הקדוש** אז פונקט ווי א גרויסע האלץ וואס מ'וויל עס זאל ברענען אבער דער פייער כאפט זיך נישט אהן דערין, איז די עצה אז מ'צושטויסט און צוברעכט דעם האלץ אויף קלענערע שטיקלעך און נאכדעם ברענגט עס גוט, אזוי אויך די 'גוף' פון איד אויב עס כאפט זיך נישט אהן אין איר די לעכטיגקייט און די פייער פון די נשמה, איז די עצה צו צוברעכן און צושטויסן דעם גשמיות'דיגן גוף ביז עס וועט שוין זיין ראוי מקבל צו זיין די לעכטיגקייט פון די נשמה.

לויט דעם קען מען פארשטיין וואס מרן דער **ישמח ישראל זי"ע** האט געענטפערט פאר רבי ירחמיאל, אז עס זענען פארהאן צוויי פראבלעמען, סיי דער גוף איז צו הארט און פארגרעבט, און די נשמה איז נישט גענוג שארף און לעכטיג צו קענען אדורכשניידן דעם גוף, און די עצה צו דעם איז דורך 'אחדות' אז מ'וועט צוזאמנעמען אלע אידן אינאיינעם, און ווי עס שטייט אסאך אין **ספה"ק ישמח ישראל** אז צו אחדות קען מען נאר צוקומען דורך ענוה, אז מ'האלט זיך קליין און מ'לאזט זיך אויסמישן מיט אנדערע אידן, דורך דעם וועט די נשמה האבן א כח און זיך שטארקן איבערן גוף.

להערות וכן לקבל הגליון באי-מייל kerembeisshmiel@gmail.com